

Nieuwsoverzicht Grenspost Düsseldorf januari 2024

1) Nieuwe stappen structurele samenwerking Agrar NL en NRW gezet

De beurshallen van Messe Berlin staan nog tot en met 28 januari in het teken van de 'Grüne Woche', de grootste Europese beurs op het gebied van voeding, land- en tuinbouw. Circa 1.400 exposanten uit 61 landen laten aan de hand van specifieke agrarische producten zien waar ze trots op zijn. Dit jaar staan voedselsystemen voor de toekomst centraal. Diverse gedeputeerden uit (grens)provincies brachten al een bezoek aan de beurs, waar tijdens een 'handshake' met NRW-minister Gorißen een stap werd gezet naar een structurele landbouwsamenwerking tussen Nederlandse provincies en de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen.

Samenwerkingsthema's

De 'handshake' was een duidelijke politieke stap in de richting van een structurele landbouwsamenwerking, waaraan de provincies Gelderland, Overijssel en Limburg momenteel werken. Ook vanuit Noord-Brabant en Zuid-Holland is er interesse getoond om aan te sluiten. Jaarlijks zal er een bestuurlijk overleg tussen de minister of staatssecretaris van Noordrijn-Westfalen en gedeputeerden van de Nederlandse provincies worden georganiseerd. Daarnaast zal een permanente ambtelijke coördinatiegroep, waarin alle partners vertegenwoordigd zullen zijn, actief worden. Thema's waarover momenteel wordt gesproken zijn innovatieve landbouw, de omgang met stikstof, het gemeenschappelijke landbouwbeleid in de Europese Unie, bosbouw, jacht en visserij, dierenwelzijn en veterinaire aangelegenheden, consumentenbescherming en voedselveiligheid. Daarbij wordt gekeken naar gezamenlijke uitdagingen, gemeenschappelijk op te zetten activiteiten, kennisdeling en gezamenlijke lobbydoelen.

"Samenwerking verkennen"

Silke Gorißen, minister voor Landwirtschaft und Verbraucherschutz van Noordrijn-Westfalen, had een eerste kennismaking met de Gelderse gedeputeerde Harold Zoet, Gert Harm ten Bolscher namens Overijssel, Marc Oudenhoven namens Noord-Brabant, Mariette van Leeuwen en Frank Rijkaart voor Zuid-Holland en Jelle Beemsterboer voor Noord-Holland. Zoet nodigde Gorißen uit voor een werkbezoek en deze uitnodiging werd met dank aanvaard. "We gaan inspirerende bedrijven bezoeken en verkennen hoe we samen kunnen

werken aan onze gedeelde opgaven, zoals het stikstofbeleid en de natuurherstelwet. Verder zijn we heel blij dat we nu een structureel bestuurlijk overleg met Noordrijn-Westfalen op het gebied van landbouw hebben”, meldde Harold Zoet nadien.

NL Paviljoen

Ook dit jaar is op de Grüne Woche weer het NL Paviljoen te vinden, met een innovatieve, groene en kleurrijke uitstraling. De focus ligt daarbij op kringlooplandbouw, biologische en plantaardige voeding, lekkere en gezonde kasteelt, minder verspilling, verduurzaming in de veehouderij en multifunctionele landbouw. Daarnaast is er aandacht voor Nederland als kampioen in zaaigoed en kassenbouw (beide zijn belangrijk voor de duurzame teelt van groente, fruit en planten), natuurinclusieve, ecologische teelt die bijdraagt aan biodiversiteit en aan behoud van de natuur. Het paviljoen sluit aan op het overkoepelende beursthema 'Voedselsystemen voor de Toekomst'.

2) Consul-generaal Hannah Tijmes brengt werkbezoek aan EUREGIO

Op woensdag 17 januari bracht Hannah Tijmes, die in augustus 2023 als Nederlandse consul-generaal in Düsseldorf werd aangesteld, een bezoek aan de EUREGIO in Gronau. Belangrijke thema's tijdens het bezoek waren het werk van de EUREGIO en hun GrensInfoPunt en het grensoverschrijdende EUREGIO-initiatief tegen ondermijning.

Tijmes werd ontvangen door EUREGIO-voorzitter Rob Welten en directeur-bestuurder Christoph Almering, waarna meer uitleg over de EUREGIO en haar werkgebieden volgde. Hierbij vertelde Gerd Reuter, hoofd politiek, meer over de organisatiestructuur, missie en visie van de EUREGIO en lichtte adjunct-directeur-bestuurder Dinand de Jong de toekomstplannen binnen de strategie EUREGIO 2030 toe. Linda Blom en Herman Lammers, werkzaam bij het GrensInfoPunt, gaven een toelichting op hun werkzaamheden. “In de dagelijkse praktijk merken we dat de regels soms heel lastig zijn als je grensganger bent”, vertelt Lammers. “Gelukkig weten veel grensgangers de GrensInfoPunten te vinden en kunnen problemen worden voorkomen.”

Ondermijnende criminaliteit

Het laatste onderwerp dat werd besproken, was criminele ondermijning. Samenwerking tussen Nederland en Duitsland op dit gebied is cruciaal, omdat criminelen vaak handig gebruik weten te maken van de open grenzen en mazen in de wet. Door gezamenlijk op te treden en verantwoordelijkheden goed af te stemmen, kan ondermijning efficiënter worden aangepakt. Zo wordt binnen het Interreg-project 'Euregionaal Netwerk Arbeidsmigranten' al samengewerkt om de illegale uitbuiting van arbeidsmigranten tegen te gaan.

3) Succesvolle samenwerkingsbijeenkomst Oost-Nederland en Münsterland

Het Duitse Ladbergen vormde op vrijdag 15 december het decor van de jaarlijkse ‘Landrätekonzferenz’. Diverse vertegenwoordigers van Twentse en Achterhoekse gemeenten, de EUREGIO, de Kreise Borken, Coesfeld, Warendorf en Steinfurt alsmede Stadt Münster waren bijeen om de voortgang van de samenwerking in het kader van het Memorandum Oost-Nederland – Münsterland te bespreken. Gedeputeerde Helga Witjes van Provincie Gelderland en gedeputeerde Erwin Hoogland van Provincie Overijssel waren voor het eerst aanwezig bij de bijeenkomst.

Het memorandum is een grensoverschrijdend samenwerkingsprogramma. Daarin werken de provincies Gelderland en Overijssel, de regio’s Twente en de Achterhoek, de Stadt Münster, Kreise in het Münsterland, het Bezirk Münster en de EUREGIO op vier thema’s grensoverschrijdend samen. Deze vier onderwerpen zijn onderwijs, arbeidsmarkt, economie en mobiliteit.

Gezondheidstop

Tijdens het overleg was er onder meer aandacht voor het Interreg-project Euregionale Doorlopende Leerlijn dat tijdens de European Week in Brussel in de spotlights kon worden gezet. Prof. dr. med. Alex W. Friedrich, medisch directeur en bestuursvoorzitter van het Universitätsklinikum Münster (UKM), hield bovendien een inspirerende presentatie over preventieve zorg en de kansen die hier in de Nederlands-Duitse samenwerking liggen. Verder werd besloten om in 2025 met de betrokken partners een gezondheidstop te organiseren.

4) Museum Schloss Moyland presenteert EARTH FIRE WATER AIR: dialoog tussen Joseph Beuys en Nederlandse kunstenaar Lennart Lahuis

In Museum Schloss Moyland in Bedburg-Hau is EARTH FIRE WATER AIR, de eerste solotentoonstelling in Duitsland van Lennart Lahuis (1986, Hengelo), van start gegaan. In de ruimtes van het kasteel presenteert Lahuis zijn artistiek onderzoek naar de vier elementen water, vuur, aarde en lucht, zowel in zijn eigen werk als in relatie tot het oeuvre van de befaamde Duitse kunstenaar Joseph Beuys (Krefeld, 1921 – Düsseldorf, 1986).

EARTH FIRE WATER AIR is de eerste van een nieuwe reeks tentoonstellingen waarin een dialoog tussen de collectie en het archiefmateriaal van Beuys en het werk van opkomende internationale kunstenaars tot stand wordt gebracht. Museum Schloss Moyland huisvest het grootste Beuys-archief ter wereld.

"Actief, programmatisch en structureel inzetten op kunst en publiek uit Nederland"

Tijdens de opening op vrijdag 26 januari vond er een gesprek plaats over grensoverschrijdende (culturele) samenwerking tussen Antje-Britt Mählmann (artistiek leider van Museum Schloss Moyland), Freddy Heinzl (Nederlands Honorair Consul in Kleve) en Lene ter Haar (Kulturreferentin van het Consulaat-Generaal der Nederlanden in Düsseldorf). Ter Haar: "Museum Schloss Moyland is de eerste culturele instelling langs de grens die actief, programmatisch en structureel op kunst en publiek uit Nederland inzet. Behalve de keuze voor een Nederlandse kunstenaar is ook de zaalfolder in het Nederlands, Duits en Engels beschikbaar."

Technische finesse

Vervolgens lichtten Lahuis en Mählmann de tentoonstelling toe. Bijzonder is de technische finesse van de installatie Hydrology, waar woorden gemaakt van waterdamp in het midden van de tentoonstellingsruimte verschijnen en onmiddellijk weer verdwijnen. Ook heeft het museum twee werken van Lahuis verworven voor de collectie. Jaring Dürst Britt en Alexander Mayhew van de gelijknamige galerie uit Den Haag waren eveneens aanwezig bij de opening, net als Ihsan Alisan van de Keulse projectruimte Mouches Volantes.

De muzikale omlijsting van de avond werd verzorgd door nobuka (Michel van Collenburg) uit Arnhem met experimentele, elektronische lo-fi muziek.

De catalogus wordt op zaterdag 13 april om 17.00 uur gepresenteerd.

Nederlandse en Duitse bezoekers

De tentoonstelling is nog te zien tot en met 26 mei 2024 en richt zich zowel op Duitse als op Nederlandse bezoekers.

De tentoonstelling wordt mede mogelijk gemaakt door het Koninkrijk der Nederlanden en het Mondriaan Fonds.

5) Overijsselse gedeputeerden op werkbezoek bij de EUREGIO

Op 10 januari 2024 brachten de Overijsselse gedeputeerden Erwin Hoogland (portefeuille Economie en Internationaal) en Martijn Dadema (portefeuille Water, Mobiliteit, Inclusiviteit en Handhaving) samen met 'Deutschland-Beauftragter' Raimon Reuter namens de provincie Overijssel een werkbezoek aan de EUREGIO. In vergadercentrum Terhaar-sive-Droste op de Nederlands-Duitse grens werden zij door adjunct-directeur-bestuurder Dinand de Jong en hoofd politiek Gerd Reuter ontvangen. Naast een kennismaking stond er een inhoudelijk overleg op het programma waarin verschillende onderwerpen van de grensregio besproken zijn.

Het bezoek begon met een welkom door Dinand de Jong, gevolgd door een presentatie aan de gedeputeerden over de EUREGIO als organisatie en haar visie en missie. Daarbij kwam de strategie EUREGIO 2030 uitvoerig aan bod. Het bezoek werd vervolgd met het project EuregioRail. Dit Interreg-project dat in 2022 succesvol werd afgerond heeft als doel om de

spoorverbinding tussen Münster en Enschede door te trekken naar Zwolle en de lijn Dortmund-Enschede naar Hengelo door te laten rijden. Met de ingang van de nieuwe NS-dienstregeling in december 2023 is de reistijd van de internationale trein tussen Amsterdam en Berlijn al met een half uur verkort. Dat is een mooie eerste stap in de goede richting.

Corridor Zwolle-Twente-Münster

Een onderwerp van gesprek was ook de corridorontwikkeling Zwolle-Twente-Münster. Hierbij kwam de wens van de EUREGIO om verder vorm te geven aan een Euregionaal Economic Development Board aan de orde. Ook is besproken hoe de EUREGIO samen met Overijssel de samenwerking op de North Sea-Baltic corridor (Amsterdam-Berlijn-Polen-Baltische staten) concreet in kan vullen. Afsluitend kwamen werkvelden van de EUREGIO aan bod, waaronder het GrensInfoPunt, EUREGIO Youth, het Grensoverschrijdend Platform voor Regionaal Waterbeheer (GPRW), het Interreg-project Euregionaal Netwerk Arbeidsmigranten en het in voorbereiding zijnde Interreg-project Ondernijning.

Dinand de Jong: “Ik verheug mij op de samenwerking met gedeputeerden Hoogland en Dadema. Ik ga ervan uit dat de EUREGIO in samenwerking met de provincie Overijssel op de vele gedeelde ambities snel kan komen tot een gezamenlijk ‘Beschleunigungsfahrplan’ voor de realisering, om het maar op zijn Duits te zeggen.”

6) Nieuwe EU-aanpak grensbelemmeringen op tafel

Toegang tot gezondheidsdiensten, respons op rampen en samenwerking aan gezamenlijke infrastructuurprojecten: een kleine greep uit zaken die in grensregio's als gevolg van verschillende technische normen of wettelijke bepalingen voor belemmeringen kunnen zorgen. Een gewijzigd voorstel voor een ‘Verordening betreffende het vergemakkelijken van grensoverschrijdende oplossingen’ van de Europese Commissie moet hierin verandering brengen. Twee speerpunten hierin zijn het opzetten van grensoverschrijdende coördinatiepunten en een ‘Cross-Border Facilitation Tool’.

Het wegnemen van deze belemmeringen zou de werking van de Europese binnenmarkt aanzienlijk verbeteren. Als 20 procent van de huidige wettelijke en administratieve belemmeringen zou worden weggenomen, zou dat volgens een studie in opdracht van de Europese Commissie leiden tot een stijging van het bbp met 2 procent in grensoverschrijdende regio's en meer dan één miljoen extra banen.

Wat betekent de verordening in de praktijk?

De Commissie stelt voor dat de lidstaten grensoverschrijdende coördinatiepunten opzetten die de verzoeken van belanghebbenden bij grensoverschrijdende kwesties zullen beoordelen en als schakel tussen hen en de nationale autoriteiten zullen fungeren. De verordening zorgt

ervoor dat belanghebbenden altijd antwoord krijgen op hun verzoek en uitleg krijgen over hoe het wordt behandeld.

Als er inderdaad sprake is van een belemmering en er geen bilaterale of internationale samenwerkingsovereenkomst bestaat waarmee een oplossing kan worden bereikt, kunnen de lidstaten de Cross-Border Facilitation Tool inzetten: het instrument voor een vlottere grensoverschrijdende samenwerking. Dat is een vrijwillige standaardprocedure die speciaal bedoeld is om administratieve en juridische belemmeringen in grensregio's op te lossen. Weliswaar moet elk verzoek worden beantwoord, maar het blijft uiteindelijk aan de bevoegde nationale autoriteiten om te beslissen de belemmering al dan niet weg te nemen.

De verordening stelt ook voor om samen met de Europese Commissie een netwerk van grensoverschrijdende coördinatiepunten op te richten als forum voor het uitwisselen van succesverhalen en het delen van kennis.

De Raad van de EU en het Europees Parlement moeten nog akkoord gaan met de nieuwe verordening. Dan pas wordt deze van kracht.

Achtergrond

In mei 2018 heeft de Commissie een voorstel ingediend voor een verordening betreffende een mechanisme om juridische en administratieve belemmeringen in een grensoverschrijdende context uit de weg te ruimen; het ECBM-voorstel. Het Parlement en de Raad hebben daar echter geen overeenstemming over bereikt. In september 2023 heeft het Parlement op eigen initiatief een wetgevingsresolutie aangenomen, waarin de Commissie werd aanbevolen om de impasse over het ECBM-voorstel te doorbreken. Met de nieuwe verordening betreffende het vergemakkelijken van grensoverschrijdende oplossingen wijzigt de Commissie haar voorstel uit 2018: zij heeft daarbij rekening gehouden met de zorgen en aanbevelingen van de twee medewetgevers, maar is nog steeds vooral gericht op het wegnemen van de belemmeringen die het leven in grensoverschrijdende gemeenschappen bemoeilijken.

Het voorstel is een aanvulling op een aantal initiatieven van de Commissie ter ondersteuning van de grensregio's, zoals "b-solutions", dat in 2018 is gelanceerd om juridische ondersteuning te bieden aan overheidsinstanties bij het in kaart brengen van de onderliggende oorzaken van wettelijke en administratieve belemmeringen en het zoeken naar mogelijke oplossingen. Uit de ervaring die is opgedaan met meer dan 150 gevallen blijkt dat een Europees rechtsinstrument, zoals hetgeen dat nu wordt voorgesteld, meer dan een derde van de gevallen zou helpen oplossen.

In 2021 heeft de Commissie ook een verslag gepubliceerd met de titel EU-grensregio's: levende laboratoria van de Europese integratie, waarin de positieve effecten – zowel voor grensregio's als voor de EU als geheel – van het aanpakken van grensoverschrijdende belemmeringen worden aangetoond. Hierin worden ook enkele lessen uit de COVID-19-pandemie besproken en de grensoverschrijdende belemmeringen die ontstonden als gevolg van de beperkende maatregelen.